

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 128 • Maribor, četrtek, dne 9. novembra 1939 • Leto XIV

Bolj in bolj govore o bližnjih volitvah

Potrebna je duhovna priprava in organizacija volilcev.

Svobodne in demokratične volitve v občini in narodno skupščino so najboljše merilo javnega mnenja v občini in državi. Mnogo govore in pišejo o volitvah, o tajnih volitvah in celo o poročnih. Ta pojav je znak, da je načelo demokracije, ki ga je ob nastopu napovedala sedanja vlada, močno zajelo korenine med narodom.

Najnovejše vesti poročajo, da so bili odločujoči krogi prvotno mnenja, da se najprej izvedejo občinske volitve in šele potem volitve v narodno skupščino. To naziranje so pa sedaj zavrgli in nameravajo izvesti najprej volitve v narodno skupščino, za katere pa še nimamo volilnega reda.

Že večkrat je bilo omenjano, da novi občinski volilni red in volilni red za narodno skupščino izdeluje ožji ministrski odbor, ki pa zaradi nasprotujočih si načel, načrtov zakonov še ni dovršil. Po raznih razmotrivanjih in konferencah med seboj in političarji so sklenili razširiti omenjeni ožji ministrski odbor, ki naj končno uredi načrte obeh volilnih zakonov, ki jih bo vlada objavila z zakonito močjo v najkrajšem času.

Jedra novih volilnih zakonov v podrobnejem ne poznamo, ker se o njih ni nikjer javno razpravljalo ali pisalo.

Potrebno bi pa bilo, da se vrši med narodom tudi neka duhovna priprava za prve svobodne volitve po dolgih letih. Doba zadnjih deset, lahko rečemo zadnjih dvanajst let, na duhovno konsolidacijo državljanov ni ugodno vplivala. Razkrojila je ideologije in duhovne sile tako silno, da kolebajo v svoji notranjosti, ne da bi mogli povedati, kaj in kako hočejo. To je veliko zlo. Pozitivno delo se lahko vrši le ob konsolidaciji duhovnih sil, ki se razbistrujejo v javni diskusiji.

Prav tako je tudi za zdrave volitve potrebna važna duhovna priprava. Volilci morajo vedeti, kaj hočejo, kaj je njihov cilj in morajo imeti potrebni čas in priliko, da se o važnih problemih državne politike pogovore in razbistrijo. Narodna skupščina, ki bo izvoljena ob teh pogojih, more biti dobra in demokratična. Prevevati jo mora pravi duh demokracije.

Kakšen bi moral biti bodoči mir?

Ako ne bo počival na demokratičnih temeljih, ne bo noben mir.

Bruseljski list »Vingtième Siècle« je napisal članek »Bodoči mir«, kjer pravi med drugim:

»Zgodovinarji bodo nekoč ugotovili, da je v državnem življenju, v katerem so vladale predprave posameznikov in slabše državni organizem, splošno spoštovanje zakonitosti ali takozvano demokratično nadzorstvo ponovno prišlo do veljave, izraženo v težnji po nesporni ljudski suverenosti in to pod najrazličnejšimi oblikami političnih režimov. Mir, ki bi ne povrnil te absolutne suverenosti — po kateri vedno hrepene ljudska bitja — ne bi bil vreden, da ga človek doživi. Ne bi bilo pametno voditi vojno radi zrušenja ene diktature, ako bi se — kadar bi ta diktatura padla — svet znašel pred dejstvom, da bi vladalo na njem toliko diktatur, koliko je držav.«

Prijateljski odnosi med Francozi in Italijani so spet zavladali v Tunisu, kakor poroča »Gazzetta del Popolo«. Francoske oblasti so dovolile, da se spet odpro vse italijanske šole.

Nov svet, na katerem naj ne bo več vojne

Narodi si žele miru

Angleški zunanji minister razlaga angleške vojne cilje

V angleškem parlamentu je govoril zunanji minister Halifax o angleških vojnih ciljih; rekel je:

Glavni cilji Velike Britanije so:

1. Ustvarjenje novega sveta, s katerega bi se izkoreninili oboroženi spopadi.

2. Sodelovanje vseh narodov na podlagi enakopravnosti, samospoštovanja in medsebojne strpnosti.

3. Poiskanje sredstev, s pomočjo katerih bi se spravile v sklad potrebe, ki so jih povzročile spremembe, ob prepričanju, da splošni mir ne more biti vzpostavljen z grobo silo.

Velika Britanija se bori proti nasilju, verolomstvu, krivici, zatiranju in preganjanju.

Mi se borimo za svobodo, borimo se za mir. Branimo pravice vseh narodov, da žive svoje lastno življenje. Borimo se proti temu, da bi se uporabljala groba sila. Borimo se proti kršitvi pogodb in dane besede. Prepričali smo se, da v Evropi ne more biti miru, dokler Nemčija ne preneha s svojimi napadi.

V skladu s tem mora biti naš sklep ne samo, da se v bodočnosti ne smejo več ponoviti iste kršitve, ki jih je Nemčija zagrešila nad Evropo v zadnjih nekaj letih, temveč tudi, da kolikor je to mogoče, popravimo škodo, ki jo je Nemčija postopno povzročila svojim sosedam. K uresničenju tega cilja moramo težiti tem odločneje, ker vemo za surovo in nasilno preganjanje ljudi, ki so v rokah brezsrčnežev v Nemčiji. Zato se mi borimo, da bi vladali zakoni in človekoljubje v odnošajih človeka do človeka in odnošajih velike skupnosti civiliziranih držav.

Mi smo odločeni, da se v Evropi ne ponovi ta žalost, v kolikor je to v ljudski moči. S tem ciljem pred očmi bomo uporabili ves svoj vpliv, da bomo, ko bo prišel čas, zgradili nov svet, v katerem narodi ne bodo dopustili nezdravega tekmovanja v oboroževanju, s katere-

rim bi se demantirale njihove nade za boljše življenje in njihovo upanje, da ne bodo pahnjeni v nove težave.

Mi bomo razmišljali o mnogih stvareh, ki temelje na mednarodnih stikih v socialnem, političnem in gospodarskem pogledu in bomo našli sredstva, s pomočjo katerih bomo spravili v sklad potrebe, izzване s spremembami v stalno spreminljivem svetu, da bi vse zavarovali pred rušenjem splošnega miru z uporabo sile.

So, ki verujejo, da mora priti do novega reda samo na ta način, če se narodi v določeni meri odrečejo svojih suverenih pravic, da bi s tem pripravili pot za neko višjo organsko zvezo. Toda če se na ta način zbuja up, da se bo ustvaril resnični mednarodni sistem izven okvira neodvisnih držav, potem moramo mi iz volje naroda, ki edini lahko podeli temu edinstvu življenje, to storiti.

Belgijski kralj in holandska kraljica za mir

Belgija in Holandija čutita nevarnost

Belgija in Holandska, ki sta poleg Luksemburške zagvozdni med Francijo in Nemčijo, se čutita resno ogroženi, ako se bo vojna nadaljevala.

Holandija je že v celi vrsti obmejnih pokrajin proglasila obsedno stanje in izvedla ponekod poskusno poplavo obmejnega ozemlja.

Belgija pa ima pripravljeno svojo vojsko na lastni, takozvani Maginotovi liniji.

Skrb, ki preveva odgovorne činitele v Belgiji in Holandiji se zrcali tudi v skupnem posvetu belgijskega kralja Leopolda in holandske kraljice Viljamine.

Kot zaključek njunega posvetovanja je bil objavljen ta-le mirovni poziv:

»V tem resnem času napetosti in voj-

nezadovoljstvo je skoraj tradicionalno pri Angliji, ki se ga sami dobro zavedajo. To je znak svobode. Če se primerja to z Nemčijo, bi nas tam izražanje nezadovoljstva verjetno pripeljalo v koncentracijsko taborišče. Ohranimo svojo svobodo, toda uporabimo jo za ojačenje našega cilja.

Te besede so gotovo zelo lepe, zlasti, kar se tiče odprave vojne kot sredstva za urejevanje odnošajev med narodi. Drugo vprašanje je, ali je kapitalistični svet s svojimi protislovji, ki jih ustvarja, in s svojim pohlepom po vedno novih bogastvih v stanju zajamčiti svetu mir.

Obletnico ruske revolucije so praznovali v Moskvi dne 7. novembra. Molotov je v svojem govoru označil tudi Nemčijo za buržujsko državo, kar je zelo presenetilo nemško delegacijo, ki se mudi v Moskvi in se je udeležila proslav.

ne na zapadu sva prepričana, da morava povzdigniti še enkrat svoj glas za mir, preden ne izbruhne vojna v vsej svoji sili. Pred nekaj časa so se vojnojoče države izrazile, da niso nasprotne pristati na pravično podlago za mir. Če je to zanje sprejemljivo, se jim stavlja z vsemi silami na razpolago, da nama sporoče svoje predloge in da se v duhu prijateljskega sporazuma doseže sprava. Zdi se nam, da je to naloga, ki jo morava izpolniti in da z ozirom na dobre odnošaje z vsemi sosedi lahko ponudiva svojo službo za posredovanje. Če bo to sprejeto, bova z vsemi sredstvi delala za vzpostavitev miru, v dobrobit naših narodov in vsega sveta. Upava, da bo najina ponudba sprejeta in da bo tvorila prvi korak k trajnemu miru.«

Sovjetska Rusija in Balkan

Ugibanja.

Razmere so kot nalašč ustvarjene za najraznovrstnejša ugibanja.

Iz raznih virov poročajo, da bo Sovjetska Rusija, čim bo uredila razmerje z državami na severu, posvetila svojo pažnjo Balkanu. Tej njeni nameri bi bil moral služiti že pakt s Turčijo, to je zaprtje Dardanel za vse tuje vojne ladje, razen za turške in ruske. Ker Turčija na to ni pristala, je ruska vlada baje odločena, doseči svoj cilj po drugi poti. Skleniti hoče dogovor z Bolgarijo, ki bi naj odstopila Rusiji gotova oporišča na svoji črnomorski obali, v zameno za to pa bi s pomočjo Rusije dobila vrnjeno Dobrudžo od Romunije in del grškega ozemlja, da bi na ta način dobila izhod na Egejsko morje, oziroma Sredozemsko morje. Nadalje se trdi, da bi Rusija s pomočjo Bolgarije nastopila proti Turčiji, kateri bi Rusija vzela Cariograd in Dardanele, kot je to že v svetovni vojni nameravala carska Rusija, dočim so se boljševiki pozneje temu načrtu odrekli.

Vesti iz istih virov tudi zatrjujejo, da sta si Rusija in Nemčija razdelili interesno področje na Balkanu, in sicer tako, da bi pripadel Rusiji vzhodni, Nemčiji pa zahodni del Balkana.

Kakor rečeno, so vse te vesti več ali manj ugibanja. Čisto brez podlage pa

niso. Za Rusijo je vprašanje Črnega morja in Dardanelskih ožin zelo važno, za Nemčijo pa nič manj vprašanje poti preko Balkana v Azijo in proste plovbe po Donavi, ki se izliva v Črno morje in tvori naravno zvezo z Rusijo.

Res je nadalje tudi, da ima na Balkanu svoj interes Italija in da se italijanski interesi ne dajo spraviti v sklad z interesi Rusije in Nemčije. Poleg teh interesov pa je treba upoštevati še turške, angleške in francoske.

Tako vidimo, da je Balkan ostal to kar je bil, torišče za mnoge bodoče spore, ako balkanski narodi ne bodo pametni in se sporazumeli med seboj. Balkan so vrata, skozi katera se pride iz zapada na vzhod in obratno, zato ni čudno, ako se zanj zanimajo vsi večji narodi, ki imajo na zahodu ali na vzhodu večjo posest. Glede Rusije pa velja zlasti to, da ni imela doslej na vsem severu in vzhodu nobenega pristanišča, ki bi pozimi ne zamrznilo, pristanišča v Črnem morju pa imajo edini izhod skozi Dardanele, ki so v turških rokah.

Z vojnimi podvigi se tako življenjsko važna vprašanja ne dajo urediti, morejo se pa urediti, ker so v življenjskem interesu narodov in človeštva sploh, s sporazumom.

Velika zračna bitka na francoskem bojišču

Dne 6. t. m. je 9 francoskih letal napadlo 27 nemških borbenih letal. Od nemških letal je bilo sestreljenih 9 in jih je 7 padlo na francoska tla. Vsa francoska letala so se vrnila. Havas pravi, da so francoski letalci pokazali izredno spretnost in urnost v boju.

Glasovi inozemskih listov o spopadu

O tem letalskem spopadu nad francoskimi linijami pišejo tudi inozemski listi, zlasti italijanski, ki kažejo veliko iznenadenje nad izidom te letalske bitke. Strokovnjaki prihajajo do zaključka, da imajo Francozi in Angleži veliko boljše strojni material, ki jim daje premoč nad nemškim letalstvom. To je važno zlasti spričo dejstva, da so pri tem boju sodelovala nemška letala najboljšega tipa »Messerschmidt«.

Na zapadni fronti nič novega

Na zapadnem bojišču so samo lokalni spopadi. Francosko vojno poveljstvo javlja, da Nemci doslej niso zasedli nobenega francoskega kraja.

Trgovinska pogajanja med Francijo in našo državo se bodo pričela koncem tega meseca v Beogradu.

Zveza rudarjev in draginja

Pojasnilo.

Podpisano vodstvo Zveze rudarjev Jugoslavije v Zagorju ob Savi izjavlja na vprašanja v zadevi porasta draginje in s tem v zvezi regulacije mezd po § 26 kolektivne pogodbe, sklenjene s TPD, da vodi o tem evidenco in bo, kakor hitro se bo indeks Narodne banke

dvignil za 6 točk, pokrenila z ostalimi strokovnimi organizacijami vse potrebno za zvišanje mezd delavstva.

Zveza rudarjev Jugoslavije.

I. Bazelj,
t. č. predsednik.

J. Arh,
t. č. tajnik.

Kakšen način vojevanja je najuspešnejši?

Obramba Anglije po nasvetih prvovrstnega vojaškega strokovnjaka.

Knjiga »The Defence of Britain«, ki jo je spisal bivši angleški kapitan Basil Liddell Hart, je vzbudila v Angliji in po vsem svetu velikansko zanimanje. Nekaj mesecev je šele preteklo, od kar je knjiga izšla, pa že prihajajo na knjižni trg novi natisi in izdaje. Knjiga ni nikako čtivo za zabavo, četudi je pisana v zelo razumljivem slogu.

Tudi navadni »človek z ulice« hoče vedeti, kako močna je Anglija in kaj mora storiti, da bo njeno država zmaga. V londonskih klubih se šepeče, da se je celo sam Hitler zanimal za vsebino knjige angleškega kapitana in da so mu morali generali o njej natančno poročati. Ne da bi se človek spuščal v podrobnosti o resničnosti te vesti, na vsak način je neovrgljivo dejstvo, da omenjeno knjigo berejo v vseh generalnih štabih sveta. Liddell Hart namreč ni nikak fantističen časnikar, ampak vojno politični sodrnik »Timesa«. Vsi vojaški krogi ga smatrajo kot prvovrstno avtoriteto v vojnih vprašanjih. Dolga leta je trajalo, da so mu vojaški krogi dali imek najbolj objektivnega izvedenca v vojaških vprašanjih. Danes je Liddell Hart neoficijni svetovalec angleškega generalnega štaba in oficirji vsega sveta diskutirajo o njegovih knjigah.

Nemogoče je, če bi poskušali v okviru našega članka samo približno razčleniti probleme in razmotrivanja, ki jih obramba Anglije Hart nanizuje v svoji knjigi. Tu hočemo podati samo osnovno misel, ki je podana v knjigi. Hart je mnenja, da bo v današnji svetovni vojni zmagovalac tisti, ki bo vodil defenzivno bitko. Ofenzivna vojna ne bi nikakor privedla, velike ofenzive so pravzaprav nemogoče. Zdi se, zlasti še, če se oziramo na izkušnje v španski vojni ter na Kitajskem, da bo danes najvažnejša takozvana gverilska vojna. Izgledi gverilske vojne so vedno večji, zlasti če se oziramo na današnje tehniziranje vojske. Razume se, da ima Hart v mislih gverilsko vojno velikega obsega. Ves cilj mora iti za tem, da se sovražnika napade na več različnih mestih in da se ga skuša utruditi. Hart pravi, da je najpomembnejše, če Angleži spravijo v boj koliko mogoče malih ter radi tega izredno lahko premičnih motoriziranih enot, ki jih obene podpira zračno brodovje. Hart posebej tudi velikansko pozornost propagandi. Spretno in z vso rafiniranostjo vodena propaganda lahko sovražnika popolnoma uniči. Zato je v modernem času propaganda eno izmed najučinkovitejših orožij.

Vprašanje prehrane v Nemčiji

kjer žive »na karte«

Ker je neznano, kako se bo razvijal nadaljnji mednarodni položaj, so nemške oblasti že v prvih dneh vojne uvedle vse potrebno za prehrano prebivalstva. Švicarska »Arbeiter-Zeitung« prinaša o vprašanju prehrane v Nemčiji daljši članek, iz katerega posnemamo:

Od 25. septembra dalje so uvedene v Nemčiji karte na živila (Lebensmittelkarten), mesto do takrat veljavnih dobavnice (Bezugsscheine). Na krušne karte se lahko dobi tedensko 2,4 kg kruha. Oseba, ki porabi na teden 1,9 kg kruha, ima pravico do nakupa 375 gramov moke tedensko. Vsaka oseba lahko kupi 500 gramov mesa na teden. S karto za mast lahko kupiš 270 g masti vsak teden, karta za sir ti da dovoljenje za tedensko uporabo sira v višini 62 in pol grama. Tedenska poraba sladkorja na osebo znaša 250 g, marmelade pa 100 g. Na teden dobiš s karto tudi 150 g takozvanih redilnih sredstev

(Nährmittel), sem prištevajo riž, zdrob in podobno ter kavine nadomestke. Jajca se izdajajo le po potrebi v malih količinah. Za normalno uporabo se dobi le takozvano posneto mleko (Magermilch). S tem, da mleko posnemajo, nameravajo dobiti okrog 80 tisoč ton masla, s čimer bi bil zadevni uvoz v precejšnji meri krit. Za otroke in porodnice se pa z dovoljenjem dobi pravo mleko. Za delavce, ki opravljajo težko delo v rudnikih se dovoli uporaba 3,8 kg kruha in 1 kg mesa na teden. Krompir, sveža povrtnina in ribe se dobijo brez kart; vendar se pa glede rib opaža ponekod pomanjkanje, ker je morški ribolov otežkočen. Od 2. oktobra dalje so uvedene tudi karte za hotele in restavracije. Čokolada in sladkarije so prepovedane. Tovarne za milo so sklenile izdelovati enotno milo, katerega glavna sestavina je neko olje, ki ga izdelujejo iz premoga.

Zane Grey:

30

Mož iz gozda

»Tako! Toda kako strašno se bo vse zmečkalo!« je vzkliknila Helen. »O, Bo, najini lepi potni obleki!«

»J-jutri ju bova zlikale — na kakšni leseni kladci«, je odvrnila Bo rogajoč se.

Podali sta se nazaj na cesto. Nekam čudno je bilo, da Bo ni pomagala nositi torbe in izgledalo je, kakor da se čuti nesigurno v nogah.

Možje so čakali na nju poleg malega krdela konj, od katerih eden je bil oprtan s tovornim sedlom.

»Pa sta res hitro opravile«, je rekel Dale in odvezel Helen njeno breme. »Roy, posadi ju na konja, med tem pa bom jaz privezal to torbo.«

Roy je odvedel dva konja n cestu.

»Vzpnite se nanj«, je rekel, kazoč na Bo. »Stremena na tem sedlu so kratka.«

Bo sicer ni bila kdo ve kako izvežbana v jahanju, toda pri tej priliki se je pokazala tako nerodna, da Helen svojim očem ni mogla verjeti.

»Kako so stremena?«, je vprašal Roy. »Vstanite! Domnevam, da so prav... Pazite! Mrha je plašljiva! Držite uzde na kratko.«

Bo ni opravičila dobrega mnenja, ki ga je širila o njej Helen.

»No, gospodična, sedaj pa zajahajte Vi«, je rekel Roy Heleni; v naslednjem hipu se je znašla sedeč v sedlu nekega črnega, iskrega konja. Kakor tudi je bila trda in omamljena od mraza, je kljub temu čutila, kako jo je spretelo po žilah.

Roy je ročno popravljaj stremena.

»Vi ste večji, kot pa sem si bil mislil«, je rekel. »Vzravajte se, toda dvignite nogo... Kar vesel sem, da imate te debele, mehke škornje. Mogoče bomo morali jezdit preko vsega White Mountainsa.«

»Bo, ali si čula?« je vzkliknila Helen.

Toda Bo ni odgovorila; sedela je nekoliko okorno v sedlu. Helen je postalo malce strah. V tem trenutku je prišel Dale počasnih korakov k njima nazaj.

»Vse v redu podpasano in osedlano, Roy?«

»Pravkar je gotovo«, je odvrnil Roy.

Nato je obstal Dale poleg Helen. Kako velik je bil! Izgledalo je, da so njegova široka ramena segala do višine gumba na njenem sedlu. Ljubeznivo je položil roko konju na vrat.

»To je Ranger, najhitrejši in najlepši konj v deželi.«

»Brez dvoma — poleg mojega rjavca«, je potrdil Roy.

»Roy, ko bi ti jezdil na Rangerju, bi pač prekobil tvojega ljubljence«, je rekel Dale. »Sedaj kretno lahko dalje. Roy, ti boš vodil tovrne konje.«

Še enkrat se je ozrl na Helenino sedlo, nato je stopil naprej, da bi pregledal tudi Bojino.

»Vi ste — v redu?« je vprašal hitro.

Bo je omahovala v sedlu.

Malo manjka pa bom z-zmrznila«, je odvrnila s slabotnim glasom. V svitu zvezd je bil videti njen obraz bel. Helen je spoznala, da je Bo več kot zmrzovala.

»O, Bo!« je vzkliknila zaskrbljeno.

»Nel, ne skrbi se, prosim te.«

»Ako dovolite, Vas bom jaz nosil!« je predlagal Dale.

»Ne. Jaz b-bom o-o-ostala v sedlu ali pa raje

Doma in po svetu

Ne razkrajanje, ampak strnitev zdravih sil je potrebna. Človeška slabost je, da v nevarnosti ne išče sile v strnjenih vrstah, ampak vedno išče krivce med seboj ter, preze ob tem, kje in odkod prihaja nevarnost. Tako ravna ovc. Razbeže se, če pride volk med nje in najbrže še vsaka misli, da je vsaka od ostalih kriva, da se je zatekel mednje volk. Tak utis dobi človek, če opaža čredo ovac v takem primeru. Za človeka, ki ima um in pamet, tako ravnanje ni. Vsi delavci in ljudje sploh bi morali vedeti, da pomenijo silo samo vsi, združeni, mi. In prav takrat, ko je nevarnost, bi moral ta mi obveljati. Strahovalci človeškega duha si mislijo, udaril bom pastirja in ovce se bodo razkropile. Ali ne bi bila sramota za delavski razred, ki ne bi spregledal namena? Delavci, združimo se in branimo svoje svetinje!

Izjava vodje demokratov dr. Bože Markovića. Dr. B. Marković je rekel v nekem svojem govoru, da so vesti, češ, da je bila demokratska stranka povabljen k sodelovanju pri sporazumu, neresnične. Tudi nobena druga stranka opozicije ni dobila takega povabila.

Politične konference. Dr. Budisavljević, minister socialne politike in predsednik Samostojne demokratske stranke, je imel konferenco z generalom Petrom Živkovićem, predsednikom JNS.

»Hrvatski Dnevnik« o avtonomizmu v Sloveniji. »Hrvatski Dnevnik« je objavil članek, v katerem pavšalno trdi, da so vsi Slovenci avtonomistični, še bolj kakor Vojvodinci. Slovenci so deloma navidez centralisti (misli na JNS) zaradi politične zaščite po centralizmu. — Naše mnenje je, da je glede vprašanja »avtonomije« treba dati svobodo diskusije, ker beseda avtonomist premalo označuje potrebe in voljo naroda, ker je stvar jako komplicirana. Tudi mandati se prodajajo. Zagrebška »Nova Riječ« poroča, da je bivši poslanec Dušan Bogunović podpisal menico za 60.000 dinarjev bivšemu poslancu Gjuri Mikašiniću, da mu je prepustil enega svojih mandatov, ker je bil izvoljen v dveh okrajih. Nesreča je pa hotela, da so dr. Stojadinovićeve poslanci prekmalu z razpustom narodne skupščine izgubili svoje mandate. In sedaj je vprašanje, kdo bo plačal menico za narodni blagor.

Delavski kandidat izvoljen v Lancashiru. Pri nadomestnih volitvah v angleški parlament v mestu Lancashiru je bil izvoljen kot delavski kandidat znani propagandist Stephen King Hall. — King Hall je znan, ker je vodil zelo umerjeno, toda silno učinkovito propagando s pismi v Nemčiji, tako da je smatral sam Göbbels za potrebno, da nastopi proti njemu.

Švedski parlament je odobril nakup 102 vojaških letal za ceno 36 milijonov švedskih kron. Belgijska vlada je vložila protest v Berlinu.

Pogajanja s Finci v Moskvi bodo uspešno zaključena

Pogajanja med Finsko in Sovjetsko Rusijo v Moskvi bodo najbrž v kratkem zaključena. Sovjetska Rusija je popustila v nekaterih zahtevah, glede katerih je izjavila Finska, da so zanjo nesprijemljive.

ker so nemška letala preletela belgijsko ozemlje.

Tudi Amerika bo posegla v vojno, piše italijanski list »Corriere della Serra«, če bi se zgodil kak krvav dogodek na škodo Zedinjenih držav. Pričakovati je, da bi se v tem slučaju večina ameriškega javnega mnenja izrekla za Francijo in Anglijo.

Koliko je dobila Litva ozemlja? Sovjetska Rusija je odstopila Litvi del bivšega poljskega ozemlja z mestom Vilno in okolico v izmeri 6800 kvadratnih kilometrov, s skupno 440.000 prebivalci.

Vrednost naših državnih železnic. Iz računskih zaključkov državnih železnic o poslovanju v dobi od 1919 do 1938 je razvidno, da znaša vrednost naših državnih železnic 14.288 milijonov dinarjev. Vrednost se je v osmih letih zvišala za 2188,5 milijonov, z odpisi pa znižala za 2668,2 milijona dinarjev.

Omejitev potrošnje bencina. Ker so dobave bencina iz Romunije zastale, dobivajo lastniki bencinskih črpalk samo še dve tretjini dosedanjih količin in so bili pozvani, da v tem razmerju omeje tudi prodajo bencina odjemalcem. 500 vagonov semena sončnic bomo morali uvoziti iz Bolgarije. Seme sončnic vsebuje olje, ki je važno za vojne svrhe. Celokupni naš pridelek znaša namreč letos samo 3500 vagonov, namesto 4000 vagonov, to pa radi tega, ker je razvoj sončnic oviralo slabo vreme.

Zmanjšani davčni dohodki. V septembru so dohodki neposrednih davkov nazadovale za 25 odstotkov in so se zmanjšali za 33,4 milijona dinarjev napram lanski letu, ko so napram l. 1937 narasli za 126,4 milijone dinarjev.

Ravnateljem in županom zagrebške občine so bile znižane plače. Ravnatelju mestne električne centrale je bila znižana plača od 21.000 na 10.000 dinarjev, ravnatelju mestne plinarne od 19.700 na 10.000, ravnatelju mestnega vodovoda od 17.000 na 9.000 dinarjev. — Zagrebški župan je prejemal prej mesečno okoli 30.000 dinarjev, odslej bo prejemal mesečno 12.000 dinarjev in 2000 dinarjev za reprezentacije.

Za smrt človeka, ki ga je »izstrelil« iz topa se je zagovarjal srbski atlet Aleksić pred sodiščem v Beogradu. Aleksić je pred leti kazal svoj top tudi v Mariboru. Človek, ki ga je izstrelil iz topa je padel vselej v loku v nastavljeni mreži. V Solunu pa se je Aleksiću stvar ponesrečila. Mož Siniša Radisavljević je priletel iz topa tako nesrečno, da je padel na tla in se ubil. Aleksić domneva, da je nesrečnež storil samomor in da se je nalašč vlegel v top tako, da je potem priletel na tla, namesto v mrežo. V to svrhu navaja kot dokaz neka pisma, ki jih je pisal Radisavljević svojemu deletu, ki so polna obupa.

Habsburška propaganda na Dunaju. »Exchange Telegraph« poroča, da so začeli monarhisti na Dunaju z obsežno podtalno propagando za zopetno vpostavitve Habsburžanov.

Nemška trgovina z inozemstvom se je vsled vojne zmanjšala za 50 odstotkov.

Plača nemškega generala Brauchitscha. (»Times«, London.) Glavni poveljnik nemške armade general Brauchitsch ima mesečno plačo 25.000 mark (din 357.500).

S plinom iz premoga bodo odslej vozili nemški tovorni avtomobili in je vlada že odredila, da se morajo avtomobili v tem pravcu preurediti. K tem ukrepom je Nemčija bila prisiljena zlasti radi tega, ker je bilo zajetih 12 milijonov galonov petroleja oziroma bencina, ki je bil namenjen za Nemčijo.

Serum proti tetanusu sta po pariških vesteh iznašla učenjaka Ramone in Lemair in so šele prvi poskusi odlično uspeli. Novi serum trajno imunizira tako človeka kakor žival proti napadom tetanusa in bo novi serum mnogo koristil tudi vojnim ranjencem, pri katerih se rad pojavi tetanus.

umrjem«, je furijasto odgovorila Bo.

Moža sta zrla v njen blede obraz in se spogledala. Potem se je Roy odstranil in odšel h krdelu konj poleg ceste, Dale pa se je zavihtel na konja poleg.

»Jездite tik ob moji strani«, je rekel.

Bo se je uvrstila, Helen pa je jezdila poslednja. Helen je bilo, kot da bo zdaj pa zdaj konec njenih sanj. Naenkrat se bo zbudila iz spanja in ko bo odprla oči, bo zagledala blede stene svoje majhne sobice v očetovi hiši ter čula kako se drgnejo česnjeve veje ob zastekljena okna in petje starega petelina v jutranjem somraku.

Šesto poglavje.

Konji so dirjali. Jezdenje je Helen kmalu ogrelo, da ji je postalo prav prijetno; le prsti na roki so ostali otrpli od mraza. Pri srcu pa ji je bilo vedno hujše, čim bolj se je zavedala položaja. Noč je postala tako temna, da je komaj še videla Bo, četudi je glava njene konja pokimavala tik ob strani Bojinega. Od časa do časa je odgovarjala Bo na zaskrbljena vprašanja, da je vse v redu.

Ze več kot eno leto ni bila Helen v sedlu, pa tudi prejšnja leta je jezdila zelo neredno. Kljub veselju, ki jo je prešinilo, ko se je vzpela na konja, jo je pa vendarle nekoliko skrbelo. Toda bila je prijetno presenečena, kajti spoznala je, da ima Ranger zelo lahek hod in prepričala se je tudi, da se ni odvadila jezdit. Pričakovati je bilo, da se bo Bo, ki se je stalno vadila v jahanju na neki farmi v bližini njene doma, držala sijajno.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Zapiranje trgovin. Trgovine se bodo zapirale od 1. novembra t. l. do 1. marca 1940. ob 18. uri (6. uri) zvečer, izvzemši sobote ter oba plačilna dneva v mesecu.

Tradicionalni umetnik Ben Hur priredi v sredo, dne 8. novembra in v četrtek, dne 9. novembra v dvorani Delavskega doma v Trbovljah čarovniški iluzionistični večer z začetkom ob 19. uri. Ljubitelji prijetnega razvedrila vabljene.

HRASTNIK

Zahvala. Ob priliki moje 60-letnice sem prejel toliko pismenih in ustunjenih čestitk in izrazov simpatij, da mi je nemogoče se vsakemu posebej zahvaliti. Vsem in vsakomur moja iskrena hvala. — Karel Malovrh.

LAŠKO

Kako je z našim mostom. Kdor pogleda naš mestni most, bo gotovo opazil žalostno stanje železnih traverz, ki jih je načela neizprosna rja. Vsak občan ve, s kakšnimi žrtvami so naši predniki gradili prometna sredstva.

Skraini čas je, da poskrbe čim prej za popolno prebarvanje vsega mostu.

Kar odložite tam, kjer odlagate tudi druge stvari. Nekateri prijatelji nekega mariborskega lista čisto hodijo okrog dopisnikov »Delavske Politike« in venomer govore, zakaj še ni »Delavska Politika« objavila, kako je s plačilom, ki ga je nekdo ponujal, če dobi domovinstvo naše občine in po čigavi prošnji; kdo je kriv službene odpuštilve Z. in Kl. v pivovarni; kako je s prodajo nekega ribolova; s parcelo med zidovim laške graščine; z lesom, ki je bil bajke kupljen za »Gasil. dom« in prodan za neko hišo itd. Vprašamo te ljudi: Zakaj nimajo toliko poguma, da bi te zadeve objavili v svojem mariborskem listu? Čemu hodijo okrog drugih dopisnikov kakor mačke okrog vrele kaše? Take kukavice ne bodo odlagale svoja jajca v delavsko časopisje, ker je presno. V mali hotelski sobici so imeli nekoč veliko poguma, danes bi jim naj pa »D. P.« pomagala. Pa se gospodje zelo motijo! Torej, na dan z besedo v vašem mariborskem listu, kamor tudi sicer odlagate svoje stvari!

ČRNA PRI PREVALJAH

Izpremca voznege reda oziroma ukinitve vlakov. Z odlokom direkcije državnih železnic za Dravsko banovino o ukinitvi nekaterih osebnih vlakov, je prizadeta tudi Meziška dolina, t. j. prebivalstvo njenega okrožja. V informacijo objavljamo, da sta ukinjena 2 vlaka, ki sta vozila v smeri Prevalje—Dravograd. — Avtobus iz Črne vozi torej ob pol 10., pol 2. in pol 6. uri ob delavnikih, razen sobote, nedelje in ponedeljka, ko odpelje tudi k jutranjemu vlakom. Manjka pa zveza z vlakom ob 12.20 ter ob pol 3. uri, ker sta bila vlaka ukinjena. Z ozirom na ukinitve dveh vlakov se je tudi spremenila v nedeljah in praznikih odprava pošte na našem poštne uradu tako, da se pošta na t. dneve odpremi že takoj po prihodu avtobusa, t. j. ob 9. uri dopoldne. — Prebivalstvo naj vzame obvestilo na znanje, da lahko odda nujno pošto pravočasno, ker v nasprotnem se odpošlje šele v ponedeljek z večernim vlakom.

Delavstvu sadje kolikor moč pocieni. Pri nas je večina industrijskega delavstva. V industrijskih centrih je nujno potrebno za zdravje mladine, da uživa čim več sadja. Že nekaj časa se prodaja sadje pri nas večinoma v eni branjariji. Ker pa je zadnje čase začel prodajati sadje še drugi branjavec in to znatno ceneje, ga dotični, ki misli, da ima v Črni le on monopol za prodajo, hoče na vsak način odpraviti, češ, to je moje staro mesto. Ne gre se nam za to, kdo sme prodajati sadje in kdo ne. Glavno je, da pridemo do cenenejšega sadja, da ne bo gospod, ki misli, da ima monopol, določil cene kot bi hotel. Dobro bi bilo, da se glede cen sadju pobriže odbor za pobiranje draginje.

MEŽICA

O najnovejši rudarski zaščiti, pomenu svobodnih strok, in kulturnih organizacij itd., bo govora na predavanju, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 12. t. m. s pričetkom ob 9. uri dopoldne v dvorani g. Josipa Toffa. Predavala bo sta ss. dr. Reisman in Eržen Viktor iz Maribora. Predavanje sklicuje Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica v Mežici in vabi vse rudarje, delavce in delavke, da se tega predavanja v čim večjem številu udeležijo. Odbor.

STUDENCI PRI MARIBORU

V izobrazbi je moč! Marsikateri delavec se je že nešteto krat vprašal, zakaj je v Studencih, tem izrazito delavskem kraju, kulturno in prosvetno delo tako v zastanku. Delavec, kateremu je že od nekdaj, posebno pa dandanes, v času resnih mednarodnih zapletov jasno, da se kot posameznik ne more braniti pred vsiljivo propagando in njenimi škodljivimi vplivi, kakor tudi ne pred zmotnimi razlagami raznih prerokov, si danes išče dom in sredino, kjer bo nemoteno lahko delal za svoje kulturne in prosvetne pravice. V zavesti studentskega delavstva je, da ne bo nikoli dopustilo, da z njegovo usodo upravljajo drugi. Nam je vsem jasno, da se pod vedrim nebom v teh hladnih dneh ne more delati za dvig izobrazbe. Zato nam je potreben dom, ki bo odgovarjal naši nalogi. Dom, ki bi bil primeren za to je v rokah občinskega odbora, ki bo brez dvoma uvidel našo upravičeno zahtevo. — Delavci, prijatelji kulturnega dela.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

LJUBLJANA

»Vzajemnost« za Bežigradom. Dne 29. oktobra t. l. so se zbrali sodružice in sodrugi severnega dela mesta Ljubljane k ustanovitvi Delavskega kulturnega društva »Vzajemnost«. Z velikim zanimanjem so zborovalci sledili poročilom in stvarno izvolili svoj odbor, kateremu so naložili nalogo, voditi društvo in članstvo k pravi delavski — socialistični kulturi. Občni zbor so posetili tudi zastopniki bližnjih sezondnih društev »Vzajemnosti« in s tem pokazali svoje iskrene simpatije navzočim zborovalcem, ki so se odločili ustanoviti si lastno delavsko kulturno društvo. — Že dne 2. novembra je priredilo društvo prvo predavanje o delavskih zaupnikih. Predaval je s. Jos. Golmajer, ki je s svojim lepim in temeljitim predavanjem poslušalcem kar najbolje pojasnil pomen in naloge delavskih zaupnikov. Predavanja v sedanjih razmerah o delavskih ustanovah in pravicah so klic delavstvu, da ne pozabi nanje.

MARIBOR

Redukcija delavstva v opekarnah. Opekarnarje v mariborski okolici so odpovedale službo večjemu številu delavcev z utemeljitvijo, da ni naročil. Zanimivo je, da je letos v gradbeni sezoni primanjkovalo opeke in so na nekaterih stavbah morali baje radi tega prekiniti z delom. Sedaj pa pravijo, da se je to zgodilo zato, ker so nekateri opekarnarji dobavljale opeko Nemčiji, kar pa je to, ponchalo, ni več naročil in je zato nastal zastoj v opekarnah. V kolikor so te vesti resnične, nam ni znano. Gotovo pa je, da bi lahko nekateri bogatejši lastniki opekarn v mariborski okolici delali opeko tudi na zalogo, dokler ne pritisne hujši mraz, in na ta način pomagali delavstvu do zaposlitve, na drugi strani pa bi prihodnje leto stavbenikom ne bilo treba čakati in prekinjati gradbo raznih stavb, ker bi bilo dovolj opeke na razpolago.

20-letnica Glasbene Matice. Minuli ponedeljek se je vršil občni zbor Glasbene Matice, ki je ob tej priliki praznovala tudi 20-letnico svojega obstoja. Glasbena Matica je bila ustanovljena na pobudo sodnega svetnika in skladatelja Oskarja Deva, dne 5. septembra 1919. — Kakor delavska društva, tako trpi tudi Glasbena Matica in se ne more uspešno razvijati radi pomanjkanja primernih društvenih prostorov, zlasti pa ji manjka dvorana, ki bi jo bilo mogoče dobiti za razmeroma nizko kupnino. Občni zbor Glasbene Matice je sklenil, da bo zaprosil pri občini za subvencijo. Maticiari pričakujejo, da bodo pri mestni občini našli na razumevanje. Socialistična delavska kulturna društva vedo kako velika ovira za uspešno društveno delovanje je pomanjkanje primernih društvenih prostorov, saj mora večina delavskih pevskih društev iskati zatočišča v gostilniških prostorih. Nekaj delavskih društev je imelo do sedaj prostore v Delavski zbornici, ker pa so dobila od nove uprave odpoved, se bodo morala v najkrajšem času izseliti, skupno s URS-ovimi strokovnimi organizacijami. Tako se bodo delavske strokovne organizacije in kulturna društva selila iz prostorov in zgradbe, ki je bila zgrajena iz sredstev, katere je zbralo izključno delavstvo samo.

Položaj in skrb viničarskih družin pred zimo

(Dopis iz Slovenskih goric)

Končana so dela po naših goricah. Jesensko viharno in deževno vreme je spremenilo sliko prej tako bujne narave. Opravljajo se še zadnja jesenska dela kot pospravljanje krme in grabljanje listja, kolikor ne nažaja dež. Vse se pripravlja na zimski počitek, v katerem naj bi vsakdo užival sad svojega truda. Marsikdo se razočaran spominja slabe letine, ki je našemu kmetu in delavcu prinesla največ zaskrbljenost, kako bo preživljal sebe in svojo številno družino, kako bo krmil svoje živinče, ker mu primanjkuje krme in živil za družino. V najneznosnejšem položaju se nahajajo zlasti viničarske družine, ki jih poleg slabe letine pritiskajo k tlom tudi slabe socialne in gospodarske prilike. Žalosten je v tem času pogled v viničarskih naseljih naših goric, kjer srečavamo na vsakem koraku

nepopisno revščino.

Ne trdimo, da je to povsod tako, ampak v veliki večini in to v največjem obsegu pri kmetskih viničarjih. Skromne živilske shrambe, krompirja, žita, fižola in koruze so letos skoraj prazne. Mnogim tudi primanjkuje krme za njih edino kravo ali kozo. Veliko družin ne bo imelo živeža niti do novega leta. Kam pa naj poidejo potem? Številna stanovanjska in gospodarska poslopja razpadajo,

ki so se odločili ustanoviti si lastno delavsko kulturno društvo. — Že dne 2. novembra je priredilo društvo prvo predavanje o delavskih zaupnikih. Predaval je s. Jos. Golmajer, ki je s svojim lepim in temeljitim predavanjem poslušalcem kar najbolje pojasnil pomen in naloge delavskih zaupnikov. Predavanja v sedanjih razmerah o delavskih ustanovah in pravicah so klic delavstvu, da ne pozabi nanje.

MARIBOR

Predavanje priredi »Vzajemnost« v sredo, dne 8. novembra ob 20. uri, predava g. prof. Rudolf Branko o francoski revoluciji in kulturi. Predavanje se bo vršilo v dvorani »Delavske zbornice«, Sodna ul. 9.

Napad na prevzičkarja. Te dni je nek posestnik v Koških napadel 68-letnega prevzičkarja Ivana Mačka, ga vrgel na tla in mu zloinil roko ter natrl nekaj reber. V zadnjem času je vedno več poročil o grdem ravnanju s prevzičkarji na kmetih. Često se radi prevzičkarja odgrajo pravcate krvave žaloigre, s katerimi se navadno mora baviti tudi sodišče. Ti napadi na starčke pa tudi mnogo govorijo o posurovelosti in grabeljivosti mladih posestnikov, ki nato, ko prevzamejo posestvo, ne privoščijo lastnemu očetu in materi dogovorjenega prevzičkarja.

Zopet uboj na podeželju. Minulo medeljo je pri Sv. Martinu pri Vurbergu 19-letni pastir Mirko Petek z nožem zabodel 19-letnega trgovskega pomočnika Matijo Pečarja, ki je kmalu nato umrl. Oba mladeniča sta služila pri istem gospodarju in sta kritičnega dne tudi skupaj popivala v tamošnji Toplakovi gostilni. Domov grede je moralo priti med mladeničema do spora, ki je bil usodepoln za ubitega Pečarja, prav tako pa tudi za pastirja Peteka, ki bo moral pred sodiščem zagovarjati svoj zločin.

Z nabojem fibertovke, ki je nenadoma eksplozirala, si je poškodoval desno roko ključavničarski pomočnik Maks Gabrijan iz Radvanja.

Smrtno se je ponesrečil 64-letni delavec mestnega gradbenega urada Franc Kranjc, ki je šel prenočevati na skedenj nekega studentskega posestnika, pa je v temi padel s skedenja in si razbil lobanjo.

Plesna šola I. del. kolesarskega društva v Gambričevih dvorani začne z rednim poukom v nedeljo, dne 15. oktobra ter se vršijo vaje vsak četrtek od 20. do 22. ure in vsako nedeljo od 15. do 18. in od 20. do 22. ure pod osebnim vodstvom plesnega učitelja g. L. Simončiča. Vpisovanje novih članov sprejema vodstvo pred vsakim poukom.

KRANJ

Na naslov občine Smlednik. V Trbovljah je imel 54 letni Celar L., po poklicu ključavničarski pomočnik, na zemljišču posestnice K. T. postavljeno lično leseno hišico, krito z opeko, kjer je že več let prebival s svojo družino. V zameno za dovoljenje trajno imeti kočjo na svetu te posestnice, je opravil zanjo razna ključavničarska in druga dela, ki jih ni bilo malo. Usodno pa je bilo za njega, da je bilo to dovoljenje samo ustmeno. Celar je živel v dobrih odnosih s posestnico in vsemi sosedi, dokler ni prišel navskriž z nekim posestnikom radi zadeve, ki je ni on zakrivil. In posledica je bila, da je ta posestnik kupil od posestnice K. T. zemljišče, na katerem je stala kočja. In ker Celar ni imel nobenih stvarnih pravic, imeti kočjo na tem zemljišču, jo je dal novi lastnik zemljišča po sodišču podreti. Občina Smlednik, ki je njegova domovinska občina in ki je zanj tudi dolžna skrbeti, se mu je zavezala preskrbeti drug svet, kjer bi lahko postavil kočjo. Istočasno so mu po naročilu občine podre dele njegove kočje zvozili na sredo gmajne občine Senčur, kamor on niti pristojen ni in kjer mu tudi šenčurska občina ni dala dovoljenja, da si sme kočjo postaviti. Tri tedne je čakal na dovoljenje, da si bo smel kočjo postaviti in med tem si je za silo uredil začasno bivališče. Potem pa so prišli šenčurjani z vozovi, naložili nanje dele njegove kočje in jih odpeljali vse, razen enega voza opeke in enega voza lesa, nazaj na področje občine Smlednik in sicer na vaški svet vasi Trboje. Kaj naj sedaj počne? Dovoljenja za postavitev kočje nima. Bliža se zima in mraz. Ima ženo in 15 let staro hčerko. Skrbi pa tudi za rejenca, 8 letnega otroka njegovih pokojnih prijateljev, ki se je prav kar vrnil iz bolnice. Otrok je sedaj izpostavljen dežju in mrazu, vsled česar bo le težko okreval. Občina Smlednik ima dovolj sredstev, da da majhen kos zemlje, ki bi jo potreboval Celar za postavitev kočje, če ni drugače, pa tudi kupi in tako izpolni svojo obvezo, ki mu jo je dala. Zavedati pa se mora tudi, da je to njena dolžnost. Priprani smo, da se kaj takega v Hrastniku in Trbovljah ne zgodi, čeprav morata občini skrbeti za številne občinske reveže.

Kdo je povzročitelj deficitizma med delavstvom? Še zelo prevladuje med delavstvom mnenje, da je vso malodušnost in brezbriznost med delavstvom, kakor tudi delo vseh razdrilnih elementov, povzročila tekstilna stavka. To mnenje je popolnoma napačno, kajti ta deficitizem med delavstvom vlada več ali manj tudi tam, kjer tekstilne stavke ni bilo, torej ne samo v Sloveniji, temveč tudi v Srbiji in na Hrvaškem. Ta psihoza je predvsem posledica zunanje politične dogodkov in pa časa, ki je nastal z današnjo razvojno stopnjo kapitalizma. Telega je treba, da se vsaj razredno zavedno delavstvo zaveda, da ne bo rabilo vedno enih in istih očitkov.

Navodila udeležencem kranjske tombole

Tombola se bo vršila v nedeljo, dne 12. novembra, točno ob 2. uri pop.; radi spremembe igralnega načrta, t. j. z izpadom dveh števil v eni vrsti (amb), bo igra zaključena tekomo dveh ur. Prireditve bo zopet organizirana tako, da se bodo prenašale z ojačevalcem vse napovedi z odra do bližine hotela »Stare pošte«. Vsakemu posestniku tombole bo povsod zagotovljen jasen in razločen sprejem. Do glavnega odra bodo vodili trije prehodi — dostopni in prehodni ves čas igre. Tudi rediteljska služba bo preskrbljena v takem obsegu, da se lahko zagotovi vsem udeležencem udoben prostor. V bližini hotela »Stare pošte« bo postavljen pomožni oder, ki bo v telefonični zvezi z glavnim odrom. Zato se igralcem na tem prostoru ni treba bati, da jih bo komisija prezrla med igro. Poleg table na glavnem odru bo nameščenih še 8 pomožnih tabel, ki bodo omogočile kontrolo izžrebanih števil. Apeliramo na vse posetnike, da ne silijo v bližino glavnega odra, ker povzročajo s tem le nepotrebno gnečo. Dostop s kolesi v igralni prostor ne bo dovoljen. — Za nje bodo pripravljena shrambišča v gostilnah izven igrišča in drugod ter bodo primerno označena. — Došli avtobusi bodo parkirani za Narodnim domom. — Železniška direkcija bo skrbela za udoben prevoz ter ojačila vse dopoldanske vlake; po potrebi bodo organizirani tudi posebni vlaki, ki bodo vozili kot drugi del rednih vlakov. — Ponovno opozarjamo, da je pričetek tombole točno ob 2. uri; zaključil pa se pred 5. uro tako, da imajo udeleženci najugodnejše zveze proti Mariboru, Zagrebu, Rakeku, Novemu mestu, Karlovcu, Kočevju, Vrhniki in Kamniku.

PTUJ

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« vabi vse pevce iz naših organizacij, da se udeležijo prve pevske vaje moškega zbora, ki bo v torek, dne 14. novembra ob pol 8. uri zvečer v društvenih prostorih na Majstrovih c. 5.

Predavanja. Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« in svobodne strokovne organizacije prično tudi s predavanji. Prvo predavanje bo v nedeljo, dne 12. novembra ob pol 10. uri v društvenih lokalih, kjer bo predaval s. prof. Teply iz Maribora o »Vzrokih francoske revolucije«. Sodrugi in sodružice, vabimo vas, da agitirate od moža do moža in od žene do žene, da bo čim večja udeležba.

Priljubljen je izkazujeta okrožna urada Beograd 10.510 in Ljubljana 3985 zavarovancev. Povprečna dnevna mezda je znašala v tem mesecu din 24.66 in je bila v primeri z lanskim letom višja za din —.60. Največ prirastka delavcev izkazujejo javna dela, tekstilna in kemična industrija. V primeri s predlanskim avgustom pa je naraslo število zavarovancev za

Natakarji imajo pravico do šesttedenske odpovedi službe

Pri nas je običaj, da se odpoveduje v natakarski stroki služba štirinajstnevno. To se vrši, ker ne delodajalci ne natakari ne vedo, da velja za natakarije enaka odpovedna doba kakor za trgovske pomočnike, ker je tudi gostiteljska stroka trgovina. Natakariji spadajo tudi v pokojninsko zavarovanje za nameščence, kakor so svobodne strokovne organizacije že predlagale.

V sporu odpovedi službe natakarija je kasacijsko sodišče v Zagrebu razsodilo, da spada natakari v stroko trgovskega osebia in se nanašajo nanj določbe § 332 zakona o obrtih. Po tem zakonu je odpovedna doba šesttedenska, po daljšem službovanju tudi daljša, kakor določa zakon. Tako na primer po petih letih trimesečna, po 15 letih službe štirimesečna, po 20 letih petmesečna. Odpoved se mora izvršiti vedno tako, da poteče služba s koledarskim četrtletjem.

Pokojninsko zavarovanje se more na podlagi ministrskega pooblastila razširiti na trgovske pomočnike in bi bilo naravno, da se razširi tudi na natakarije, ker spadajo v isto stroko, kakor je razsodila najvišja sodna instanca kasacijsko sodišče v Zagrebu. Odlok kasacijskega sodišča v Zagrebu ima številko br. R. 1891-38 od 21. 2. 1939.

Zaposlitev in zaslužek delavstva v vsej državi

Stanje zavarovancev po poročilu SUZOR-a. Pri vseh okrožnih uradih je bilo zavarovanih avgsta meseca 767.871 zavarovancev (moških 577.229, ženskih 190.642). V juliju je bilo 21.019 manj zavarovancev, v primeri z avgustom lanskega leta jih je letos več 10.898. Največ pri-

Podmornice nevarne javni morali

Francozi pravijo, da so podmornice največja nevarnost, večja kakor letala. V javnem življenju ima vlogo vojnih podmornic reakcionarni demagoški tisk, ki spušča v svet svoje bombe izza hrbta, da z njimi izpodkopava javno moralo. Ta primer nam je prišla na misel, ko smo ponovno čitali v ljubljanskem dnevniku poročila tako o razpustu uprave in skupščine zagrebske delavske zbornice ter o okrožnici dr. Mačka, ki govori o nemorali osebnega maščevanja nad političnimi nasprotniki ali sodržavljani sploh in podobnih stvarih. Osebna maščevanja smatra dr. Maček za zločin.

Nič ne de, če list samo »citira« te stvari; stvari pač »suflija« javnosti, ne da bi povedal, ali so pravilne in resnične ali ne in ali jim verujemo ali ne ter se ravnamo po njih ali ne. Ta konstatacija bi bila potrebna, da se odvrne ta sum, ker sta obe vesti v diametralnem nasprotju s prakso.

Sporazum med Srbi in Hrvati določa, da se morajo socialne in politične krivice popraviti. Krivice se nanašajo na daljšo dobo, kot na eno desetletje. Na Hrvaškem so jih deloma popravili, drugod pa sploh ne ali le malo. Ne omenjamo posebej Slovenijo.

V bivših režimih so delile pravico legitimacije. Politiki, zlasti dr. Stojadinović, so to izrecno povdarjali. Vsi pa vemo, kakšna je praksa in dr. Maček je imel prav, ko je svaril hrvaško in javnost sploh pred osebnim maščevanjem.

Iz Češke

Državni praznik in kolektivne pogodbe. Češkoslovaška je slavila kot dan osvobođenja svoj državni praznik na 28. oktobra, ki pa je vsled vladne odredbe z dne 18. septembra t. l. odpravljen. Sedaj je nastala težava glede plačila mezde za delavstvo, ki je imelo v kolektivnih pogodbah določeno, da se mora na državni praznik mezda plačati, četudi se ne dela. — Strokovne organizacije so se sedaj pogodele s podjetniki tako, da bo dobilo prizadeto delavstvo v nadomestilo kak drug delovnik prost in plačan.

Šef štaba S.A. v Brnu in Pragi. Na povratku z inspekcijskega potovanja med nemškimi manjšinami na Slovaškem se je peljal šef nemških napadalnih oddelkov S.A. general Lutze skozi Brno in Prago, kjer so ga povsod na kolodvoru slavnostno sprejela častne čete S.A. oddelkov z godbo na čelu. V Pragi se je mudil general Lutze na Masarykovem kolodvoru dve uri v razgovoru z nemškimi častniki, se zahvalil za časten sprejem, ki ga je sprejel kot počastitev vodje Hitlerja. V slovo je igrala tudi vojaška godba.

Brezmesni dan. Naredba Protektorata z dne 3. novembra določa petek kot brezmesni dan za gostilne, točilnice in jedilnice ter podobna podjetja, izvemši jedilnice in kantine v industrijskih podjetjih. Pod mesom se razume goveje, svinjsko, ovčje, konjsko in perutninsko meso kot tudi divjačina, ne pa ribe.

Popolna zatemnitev. Po začasnih olajšavi zatemnitve javlja državni protektor za Češko in Moravsko, da se je izkazala potreba, uvesti zopet popolno nočno zatemnitev mest in drugih krajev. Zatemnitev se izvaja že od 2. novembra naprej.

Moravski Judje na Poljsko. »Times« poroča, da bodo vse moravske žide moškega spola v starosti 17 do 60 let preselili na Poljsko. Tisoč so jih že poslali v Galicijo, ostali bodo sledili. Kdaj bodo pričeli z izseljevanjem ženskih židovskih oseb, še ni znano.

Iz Slovaške

Plača dr. Tise. Slovaški parlament je določil prezidentu Slovaške republike, ki je sedaj dr. Tiso, letno plačo 250.000

Z istim apetitom objavlja list tudi izjave Hrsa, češ, da so imeli socialisti dvajset let delavske zbornice v rokah, pa niso nič storili za delavstvo. Klerikalni list ne trdi tega sam, ne pove pa tudi ne, kdo je oviral delovanje delavskih zbornic in da so te izvojevale, kar so, le z odločno podporo svobodnih delavskih strokovnih organizacij.

Kdo je oviral izboljšanje socialno-političnih ustanov, kdo je preprečeval, da se ni izpopolnilo delavsko varstvo, ne plačuje delavstvu socialne dajatve po razpoložljivih sredstvih? Kdo je preprečeval izvedbo takih sklepov in izvajal kuratorstvo nad socialnopolitičnimi ustanovami, razreševal uprave in preprečeval volitve v delavske ustanove?

Ali niso bile to stranke, ki so hotele in še hočejo delavstvo zasuzniti po sistemih, ki so nam in socialni pravičnosti popolnoma tuji in ki tudi nasprotujejo dr. Mačkovemu apelu na Hrvate, ker hočejo sankcionirati krivico?

Naše delavstvo prav dobro pozna te metode boja in se ne bo opravičevalo, ker nima vzroka za to. Opozoriti pa mora na podmornice proti javni morali, ki so napravile že toliko zlega, da ni noben poziv delavstva dovolj krepak v boju proti takemu izpodkopavanju javne morale.

Prejanjanje in obrekovanje našega delavskega gibanja tudi v tem smislu pa je krivično in nepošteno.

kron in za izdatke njegovega urada še 1 milijon kron ter stanovanje v vladni palači.

Slovaki odstranjujejo spomenike. Na Slovaškem so svoj čas postavili v Tatranski Poljanki krasen spomenik odličnemu češkemu javnemu delavcu in predsedniku Sokolske zveze drju Scheinerju. »Slovenska sloboda« poroča, da je vlača odredila odstranitev napisu in spomenika.

Knjige o zalogi kovin. Ministrstvo trgovine in industrije je odredilo, da morajo voditi podjetniki in trgovci točne knjige o zalogi kovin, kot so: svinec, cink, nikel, krom, medenina, mangan itd. itd.

Zopet bela knjiga. Angleška vlada namerava v Krakem izdati Belo knjigo, ki bo obravnavala razmere v znanem koncentracijskem taborišču Dachau.

Nov nemški mesečnik v Londonu. V Londonu so pričeli izdajati prijatelji nemške ljudske fronte in komite nemške opozicije svoj mesečnik, ki se imenuje »In Nazi-Deutschland«. Prva številka je pravkar izšla.

Delavski pravni svetovalec

Sovražne priče (Celje)

Vprašanje: Neka oseba je vložila proti meni tožbo, v kateri navaia meni sovražne priče. Ali lahko te priče odvržem in kako?

Odgovor: Vi priče ne morete odvrči, lahko pa pri razpravi navajate, da so Vam priče sovražne iz gotovih razlogov. Sodišče bo potem presojalo, ako so te priče kljub sovražnosti verodostojne ali ne.

Nadurc pri zunanem delu (Sv. Lovrenc n. P.)

Vprašanje: Delal sem pri lesnem industrijalcu v gozdu, kjer sem meril hlode, popravljal ceste, pa tudi kosil in slično. Delovni čas je trajal od 8 do 15 ur dnevno. Ali lahko zahtevam 50 odst. povišek za nadure preko 8 ur dnevno? Delodajalec mi to odklanja, češ, da sem delal na njegovih kmetijah in ne v industriji, a plačal mi je vse industrijalec.

Odgovor: Glede delovnega časa so zaščiteni po zakonu o zaščiti delavcev le one osebe, ki so zaposlene v obrti, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih. Le to pomožno osebje je upravičeno zahtevati za delo preko 8 oz. preko 10 ur dnevno 50 odst. povišek. Če ste torej delali večinoma na kmetijah industrijalca, ne morete zahtevati »nadur«. Merjenje hlobov in sploh gozdno delo za lesno industrijo pa bi

Vzroki poljskega poraza

Po mnenju nevtralnih vojaških strokovnjakov.

Neki švicarski vojaški strokovnjak je napisal v dnevniku »Neue Berner Zeitung« dolg članek, kjer govori o vzrokih poljskega poraza. Iz članka posnemamo:

»Na treh frontah je Nemčija grozila Poljski in na vzhodu je čakala Rusija v začetku z dvomljivimi nameni. Dve možnosti sta bili za Poljake: utrdba meje po načinu Maginotove ali Siegfriedove črte in pa strateški umik za obrambno črto ob Visli. Za prvo rešitev se Poljska ni mogla odločiti, utrdba dolge meje, ki bi požrla milijarde denarja, je morala že iz finančnih razlogov odpasti. Tudi bi bila zahtevala oborožitev in tehnična oprema utrdb nadaljnih milijard. Poljska za to ni imela denarja. Morda bi bil imel drug način poljske obrambe kak uspeh, namreč držanje dobro zgrajene obrambne linije: Bialystok—Bug—Visla—San. V tem oziru bi se bili morali Poljaki seveda že vnaprej odrediti obrambi zapadne Poljske. Mogoče bi se bili Poljaki na imenovani liniji lahko držali nekaj mesecev, seveda bi morala biti Rusija nevtralna. Da pa so bile pozicije ob Visli tako hitro popolnoma izgubljene, je krivda v tem, da v mirnem času Poljaki ničesar niso storili za obrambo te linije. Ko se je vojna začela, je bilo že vse prepozno. Nemci so s sistematičnim bombardiranjem iz zraka uničili vse zveze z zaledjem ter je bil tako vsak dovoz materiala nemogoč.

Če govorimo o notranjih vzrokih poljskega poraza, je treba omeniti, da je tu glavni vzrok v slabi opremi in oborožitvi. Tudi za to ni bilo dovolj denarja. Danes je ugotovljeno, da so Poljaki poslali v boj le 700.000 več ali manj dobro oboroženih mož, pri svojem številu prebivalstva bi jih pa morali najmanj nad 3 milijone. Občutno je bilo pomanjkanje modernih tehničnih sredstev, predvsem protitorožja za tanke. Nerazumljivo je, zakaj se Poljaki niso bolje pripravili za napad nemških oklopnih divizij. Vojska industrijske države se je borila s tehnično nečisto poljsko armado. Poljskim vrhovnim vojaškim krogom se pač mora očitati, da so operirali brez pravega bojnega načrta. — Mogoče da tega načrta sploh ni bilo ali pa se ni mogel radi lastne nesposobnosti izvesti. — Tudi so bili Poljaki brez dobro izvežbanega generalnega štaba. Doba dvajsetih let je bila prekrata, da bi bili dani vsi pogoji za ustanovitev dobrega generalnega štaba. Primanjkovalo je sposobnih stratežev, ki bi bili sposobni, spoznati pravilne operativne in taktične možnosti. Rydz-Smigly je imel premalo tradicije in izkušnje.

Navaden poljski vojak in oficir zasluži polno pohvalo, ki so jo morali priznati celo Nemci. Trdovatnost, s katero so se od vseh strani obkoljeni poljski vojaki borili do zadnje patrone, je občudovanja vredna. Poljski vojak je kapituliral šele tedaj, ko je zmanjkalo municije in prehrane. Tudi je bila zadnje dni tragedija, da je bil poljski vojak brez poveljstva in organizacije. Tu ležijo tudi globoki psihološki vzroki poljskega poraza. Poljskemu letalstvu je kmalu zmanjkalo goriva in potrebne municije, zato je bila brez njegove odporne sile v razmeroma kratkem času srta. Poljski letalci so bili kmalu obsojeni na brezdelje v svojih letališčih in Nemcem je bilo lahko zagospodariti v zraku. Poljaki niso mogli ves čas izvesti nobene večje letalske akcije. Občutno je

bilo pomanjkanje protiletalskega topništva, delovanje strojníc proti bombnikom se je pa izkazalo kot nezadostno.

Seveda bo šele nekoč nepristranska vojna zgodovina pravično ugotovila vse vzroke poljskega propada, takrat bo pa mogoča tozadevna natančna slika.

75 milijard ptic živi na svetu, kakor je izračunal francoski institut za proučevanje prirode.

653 ur v zraku. Ameriška letalca Glyde Schlieper in Caroll sta dosegla nov rekord v vztrajnostnem poletu. — Ostala sta 653 ur v zraku.

Sneg v Zgornji Italiji. V vseh krajih Zgornje Italije je zapadel sneg, ki je napravil ogromno škodo v vinogradih. S trgatvijo se namreč niso končali.

Mariborsko gledališče

Jara Beneš: »Navihanka«

Besedilo te operete, delo štirih avtorjev, je zgrajeno sicer točno po preizkušenem ogrodju klasične operete, a spominja po zaporednem nastopanju oseb zlasti v prvem dejanju precej tudi na revialno opereto. Če že bolehajo vse operete v dramaturgijskem pogledu na preslabotnem tretjem dejanju, je zaključno dejanje »Navihanke« še prav posebno medlo. V celoti poteka dogajanje plitvo in šibko kljub obilici nastopajočih oseb, ki pa pogrešajo docela vsaj rahlo nakazan notranji razvoj in se zato opira ves razplet zgolj na zunanje sunke. Glavni podudarec v tej opereti je na glasbi, ki je sveža, vesela in v marsikaterem oziru celo samobitna. Posrečene pevске melodije se naslanjajo pretežno na šlagerško obliko in jih spremlja učinkovita, mestoma povsem svojevrstna instrumentacija. Dirigent g. Herzog je svojstvenost glasbenega dela lepo izdelal in odlično poudaril. Vprizoritve je vodil kot režiser in koreograf g. Harastović, ki je prav posrečeno zadel lahkotno in šarmantno operetno nastrojenje in dosegel, da je delo vzgalo. (Zal, da čisto brez neokusnosti pri ektemporiranju le ni šlo; Sajteglavo ime n. pr. prav gotovo ne sodi v operetni okvir).

Dramatsko težišče leži na subtreti in njenem partnerju, ki tvorita drugače v operetah le karikirano ozadje divi in njenemu partnerju. Naslovno vlogo je izoblikovala ga. Brumen-Lubejeva in podala pevsko prijetno razgiban, igralsko pa mikavno poživljen značaj. Prikupno je zgradil mladostno vesel oderski lik Doda g. Verdonik, ki se je tudi glasovno posrečeno uveljavil. Lepa pevška svojstva sta razvila ga. Iglčeva in g. Mamoševski kot Besi in Fred in prav tako tudi igralsko zajela dve prijetno se uveljavljajoči oderski podobi. Zanesljivo je dal za Websterja svoje sposobnosti na razpolago g. Gorinšek, ki mu je prav tako posrečeno stopila ob stran ga. Kovičeva kot njegova žena. Dobro sta v igri sodelovala g. Harastović in ga. Starčeva, lepo so se pa uveljavili še vsi drugi igralci, tako odlično podarjeni degenirani grof g. Nakrsta, spretno karikirani Flit g. P. Koviča, Barrington g. Koste in drugi.

Četrtek, 9. novembra ob 20. uri: Plesni večer Kurbos-Litvinova. Izven. Petek, 10. novembra: Zaprt. (Gostovanje v Celju.)

Prihodnja dramska premiera »Hinavci« (v Skrbinskih režiji) bo v kratkem. Ta Shawova igra je imela pod naslovom »Kako z bogatiš« tudi v Ljubljani zelo lep uspeh. V zanimivi vlogi hčere glavnega junaka debutira gđc. Vlasta Sernečeva iz Celja. — Mariborčanom je že znana kot Spak v igri na prostem »Sen kresne noči«.

Alfa' parni kotlji

se radi opustitve razprodajajo pod tovarniško ceno pri tvrdki:

Andrašič - Maribor

Naši čitatelji kupite najcenejše pri naših inserentih!

MALI OGLASI

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. I. I. O. I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnik cenah. Hitra izdelava.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebniino zdrave osebe obah spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za dolo mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačilna ob dobošenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

V nedeljo na Tombolo v Kranj

Pričetek točno ob 2. uri

Kupite tablice v predprodaji po Din 5'—, v nedeljo so po Din 7'—

Konec pred 5. uro

Zahtevajte vedno in pousod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324